

ИЗВЕСТИЯ

на Центъра за стопанско-исторически изследвания

Том VI

**ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО
В ИСТОРИЧЕСКА ПЕРСПЕКТИВА**

PROCEEDINGS

of the Centre for Economic History Research

Volume VI

**ENTREPRENEURSHIP
IN A HISTORICAL PERSPECTIVE**

**ЦСИИ CEHR
Варна Varna
2021**

Главен редактор / Editor-in-Chief

Чл.-кор. проф. д.и.н. Иван РУСЕВ – Икономически университет – Варна
Prof. Ivan ROUSSEV, D.Sc. – University of Economics – Varna
Corresponding Member of the Bulgarian Academy of Sciences

Редакционна колегия / Editorial Board

Проф. д.и.н. Пенчо ПЕНЧЕВ – Университет за национално и световно стопанство – София
Prof. Pencho PENCHEV, D.Sc. – University of National and World Economy – Sofia

Проф. д.и.н. Милко ПАЛАНГУРСКИ – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – В. Търново
Prof. Milko PALANGURSKI, D.Sc. – St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo

Доц. д-р Маргарита МАРИНОВА – Международно висше бизнес училище – Ботевград
Assoc. Prof. Margarita MARINOVA, PhD – International Business School – Botevgrad

Доц. д-р Марко ДИМИТРОВ – Университет за национално и световно стопанство – София
Assoc. Prof. Marco DIMITROV, PhD – University of National and World Economy – Sofia

Доц. д-р Гергана ГЕОРГИЕВА – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – В. Търново
Assoc. Prof. Gergana GEORGIEVA, PhD – St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo

Prof. Nikolay NENOVSKY, D.Sc. – University of National and World Economy – Sofia;
CRIISEA, University of Picardie Jules Verne, Amiens, FRANCE

Prof. Dr. Ayşe KAYAPINAR – Turkish National Defense University, Ankara, TURKEY

Prof. Dr. Levent KAYAPINAR – University of Ankara, TURKEY

Dr. Andreas LYBERATOS – Panteion University of Social & Political Sciences – Athens; Institute for Mediterranean Studies – Rethymno, GREECE

Изданието е реферирано и индексирано в следните бази данни: SCOPUS, ERIN Plus, RePec, CEEOL, Google Scholar

Томът е съвместно издание на Центъра за стопанско-исторически изследвания и ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

ISSN 2534-9244 (print)

ISSN 2603-3526 (online)

СЪДЪРЖАНИЕ / CONTENTS

КЪМ ЧИТАТЕЛЯ	9
EDITORIAL	10

Част I: РЕГИОНАЛНИ И НАЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ **Section 1: REGIONAL AND NATIONAL ASPECTS**

Гергана ГЕОРГИЕВА, Николай ТОДОРОВ.

Социални и професионални мрежи на търговците бератлии

Gergana GEORGIEVA, Nikolay TODOROV.

Social and Professional Networks of Beratli Merchants..... 13

Пенчо Д. ПЕНЧЕВ. Ролята на пазара в Българското възраждане

Pencho D. PENCHEV. The Role of the Market in the Bulgarian Revival 29

Иван РУСЕВ. Предприемачът на

Българското възраждане през изпитанието на фалита

Ivan ROUSSEV. The Entrepreneur

of the Bulgarian Revival Facing the Bankruptcy 44

Ивайло НАЙДЕНОВ. Възрожденското търговско

предприемачество в светлината

на новата икономическа социология

Ivaylo NAYDENOV. Commercial Entrepreneurship

during the Bulgarian National Revival Period

in the Light of the New Economic Sociology 59

Петко Ст. ПЕТКОВ. За политическото предприемачество

през XIX в. и значението му за стопанското развитие на българите

Petkov St. PETKOV. On the Political Entrepreneurship

in the 19th Century and its Importance

on the Economic Development of Bulgarians..... 70

Християн АТАНАСОВ. Да си купиш османски дълг

преди фалита: някои наблюдения върху емисията

на нови облигации (*ESHAM-I CEDID*) от 1871–1872 г.

Hristiyan ATANASOV. Buying Ottoman Debt before the Bankruptcy: Some Observations on the Emission of New Bonds (*ESHAM-I CEDID*) in 1871–1872 86

**Мартин ИВАНОВ, Калоян ГАНЕВ,
Ралица СИМЕОНОВА-ГАНЕВА.**

Консервативните предприемачи: опит

за количествено обясняване на причините

за вътрешните миграции в България от 1878 до 1900 г.

Martin IVANOV, Kaloyan GANEV,

Ralitsa SIMEONOVA-GANEVA. Conservative Entrepreneurs:

An Attempt to Quantify the 1878–1900

Internal Migration Drivers in Bulgaria 104

Соня ГЕОРГИЕВА. Предприемачество и индустриална политика в България след Освобождението до Балканските войни (1878–1912)

Sonia GEORGIEVA. Entrepreneurship and Industrial

Policy in Bulgaria after the Liberation

until the Balkan Wars (1878–1912)..... 121

Евгени КОСТОВ. Вторият държавен съд (1910–1914)

и обвиненията срещу бившия военен министър

Михаил Савов (1903–1907) – втора част

Evgeni KOSTOV. The Second State Court (1910–1914)

and the Charges Against the Former Minister of War

Mikhail Savov (1903–1907)..... 136

Румен АНДРЕЕВ. Йерархичната структура на патронажа (клиентелизма) в българското общество през XIX и XX в.

Rumen ANDREEV. The Hierarchical Structure of Patronage

(Clientelism) in the Bulgarian Society in the 19th and 20th Centuries..... 147

Росица ЗЛАТИНСКА. Създаване на дружеството на икономистите академици в България

Rositsa ZLATINSKA. Establishment of the Society

of Academic Economists in Bulgaria 156

Николай АТАНАСОВ. Стратегия за развитие на поземлените имоти на Рилския манастир през първата четвърт на XX в. Nikolay ATANASOV. Strategy for Development of the Land Properties of the Rila Monastery in the First Quarter of the 20 th Century	168
Марко ДИМИТРОВ. Средата за стопанска дейност в България през 30-те години на XX в. – условия и фактори Marko DIMITROV. Business Environment in Bulgaria during the 1930s – Conditions and Factors.....	185

Част II: СЕЛИЩНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И СТОПАНСКИ ДЕЙЦИ
Section 2: SETTLEMENT STUDIES AND INDIVIDUAL
ECONOMIC ACTORS

- Айше КАЯПЪНАР.** Примери за парични фондации в Русе и Търново (XVII–XIX в.)
Ayşe KAYAPINAR. Examples of Cash-Waqfs in Ruse and Turnovo (17th –19th Centuries) 203
- Милко ПАЛАНГУРСКИ, Христина ХРИСТОВА.**
Цвятко Пупов – един търговец случайно попаднал в политиката
Milko PALANGURSKI, Hristina HRISTOVA.
Tsvyatko Pupov – a Merchant Who Got Involved in Politics by Chance..... 225
- Ирина ДИМИТРОВА.** Търговската предприемчивост на Минчо Генчев от Трявна, отразена в документалния му архив от 30-те – 80-те години на XIX в.
Irina DIMITROVA. The Commercial Entrepreneurship of Mincho Genchev from Tryavna, According to His Archive from 1830s–1880s..... 240
- Веселин ГОРАНЧЕВ.** Гръкоезични търговски договори от архивния фонд на фирмата „Н. Минчоолу & Е. Селвели и дружие“
Veselin GORANCHEV. Commercial Contracts in Greek language from the Archive of the firm “N. Minchoolu & E. Selveli and Company” 252
- Мирослав ТОШЕВ.** Към въпроса за занаятчиите в каза Осман пазар през 50-те и 60-те години на XIX в.
Опит за количествена и възрастова характеристика
Miroslav TOSHEV. About the Craftsmen in Kaza of Osman Pazar, 1850s–1860s. An Attempt for Quantitative and Age Characteristics 265
- Александър ЗЛАТАНОВ.** Карловски търговци от началото на 60-те години на XIX в.
Aleksandar ZLATANOV. Karlovo’s Merchants at the Beginning of 1860s 284

Маргарита МАРИНОВА. Между търговското предприемачество и научно публицистично и политическо поприще: щрихи от краткия житейски път на Стоян Пранчов (1862–1889)
Margarita MARINOVA. Between Commercial Entrepreneurship and Scientific Publicist and Political Field: Features of Stoyan Pranchov's Short Life (1862–1889)..... 296

Светла АТАНАСОВА. Търновският предприемач Никола хаджи Славчев
Svetla ATANASOVA. Turnovo Entrepreneur Nikola Hadzhi Slavchev 310

Radosveta KIROVA-DELCHEVA. Building up Modernity: Entrepreneurial Bulgarian Architects in Veliko Turnovo (1878–1944)
Радосвета КИРОВА-ДЕЛЧЕВА. Изграждане на модерността: архитекти предприемачи във Велико Търново (1878–1944) 324

Емилия ВАЧЕВА. Сътрудничеството между свищовската градска община и местните предприемачи в периода от Освобождението до края на XIX в.
Emilia VACHEVA. The Cooperation between Svishtov Municipality and the Local Entrepreneurs from the Liberation to the End of the 19th Century 334

Валентин КИТАНОВ. Тютюнът и предприемаческият усет на Русчо Вълков Миркович. Щрихи от българската стопанска действителност в края на 80-те и през 90-те години на XIX в.
Valentin KITANOV. The Tobacco and the Entrepreneurship of Ruscho Vulkov Mirkovich. Some Features of Bulgarian Economic Reality in the Late 1880s and 1890s 349

Димитър ГРИГОРОВ, Петър ДОБРЕВ. Другото лице на националноотговорния предприемач: опиумните търговци на Балканите в края на XIX и началото на XX в.
Dimitar GRIGOROV, Petar DOBREV. The Hidden Face of the Patriotic Entrepreneur: Balkan Opium Traders at the End of the 19th and the Beginning of the 20th Centuries 363

Иван ПОСТОМПИРОВ. Христо Райков – предприемач и индустриалец (1896–1967) Ivan POSTOMPIROV. Hristo Raykov – An Entrepreneur and Industrialist (1896–1967)	374
Илияна МАРЧЕВА. Два примера за „самонаправили се“ предприемачи в България по време на прехода през 90-те години на XX в. Iliyana MARCHEVA. Two Examples of ‘Self-made’ Entrepreneurs in Bulgaria during the Transition in the 1990s	391
АВТОРИТЕ В ТОМА / LIST OF CONTRIBUTORS	402
Указания за публикуване в Известия на ЦСИИ.....	405
Submissions guidelines for the Proceedings of CEHR.....	410

КЪМ ЧИТАТЕЛЯ

Уважаеми Читателю,

Новият VI-и том на „Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания“ се фокусира върху темата за предприемачеството, изследвано в неговата историческа перспектива. Без съмнение, в научната литература досега тази тема е привличала силен интерес, тя е била широко интерпретирана, но настоящото издание прави своя принос за изследването на предприемаческата дейност в конкретен регион (в българските земи, на Балканите, в Югоизточна Европа) и в конкретен времеви период, който най-общо определяме като „Модерна и съвременна епоха“. Защото това е мястото и времето, където и когато процесите се случват вторично спрямо тяхната проява в Западна и Централна Европа, но понякога изявяват специфични особености, които можем да определим като местния (българския) път в усвояването на модерността от Възраждането до наши дни. В тома са включени изследвания за предприемачеството, разглеждано предимно като стопанска дейност, но не липсват и такива, които го представят като политическо поведение, повлияло икономическото развитие на българите; представени са както видни предприемачи, така и по-слабо познати „местни герои“; описани са условията за предприемаческа дейност в някои от българските/балканските селища с бурно стопанско развитие; анализирани са обективните местни пречки пред предприемачеството. След рецензиране в изданието са подбрани и публикувани 27 статии на 32-а автори – учени, университетски преподаватели и музейни специалисти от 18 научни центрове, сред които: Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Университет за национално и световно стопанство – София, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, Икономически университет – Варна, Турски национален университет на отбраната – Анкара, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, Международно висше бизнес училище – Ботевград, Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ – Свищов, Институт за исторически изследвания – БАН, Тракийски университет – Стара Загора, Държавна агенция „Архиви“ – София, Регионален исторически музей – Силистра, Регионален исторически музей – Велико Търново, Регионален исторически музей – Габрово и др.

Убеден съм, че със своята интересна тема и приносни статии том VI-и на „Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания“ лесно и бързо ще достигне до своите читатели.

Чл.-кор. проф. д.и.н. Иван Русев

Главен редактор

EDITORIAL

Dear reader,

The new, sixth volume of the *Proceedings of the Centre for Economic History Research* focuses on the topic of entrepreneurship, explored in a historical perspective. Without doubt, this topic has attracted strong interest and has been broadly interpreted in scholarly literature, but the present publication makes its own contribution to the study of entrepreneurial activity in a specific region (the Bulgarian lands, the Balkans, and Southeastern Europe) and a specific period of time, which is most generally defined as the “Modern and Contemporary Age”. Because it is in these place and time that the processes happened subsequently to their emergence in Western and Central Europe but sometimes displayed peculiar characteristics, which can be described as the local (Bulgarian) way in the adoption of Modernity from the National Revival Period until today.

The volume includes studies of entrepreneurship viewed mainly as an economic activity, but also studies that depict it as a political behavior, which has influenced the economic development of the Bulgarians. Both famous entrepreneurs and lesser known “local characters” are represented. Some papers describe the conditions for entrepreneurial activity in certain Bulgarian/Balkan settlements with an impetuous economic development, while others analyze the objective local impediments facing entrepreneurship. 27 papers by 32 authors have been selected for publication following a peer review. The authors include scholars, university professors and museum specialists from the following research centers: Sofia University “St. Kliment Ohridski”, University of National and World Economy – Sofia, St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo, University of Economics – Varna, Turkish National Defense University – Ankara, South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad, International Business School – Botevgrad, “D. A. Tsenov” Academy of Economics – Svishtov, Institute for Historical Studies – Bulgarian Academy of Sciences, Trakia University – Stara Zagora, Archives State Agency – Sofia, Regional Museum of History – Silistra, Regional Museum of History – Veliko Turnovo, Regional Museum of History – Gabrovo, etc.

I am convinced that the sixth volume of the *Proceedings of the Centre for Economic History Research* will appeal to its readers with its interesting topic and innovative papers.

Ivan Roussev,
Editor-in-Chief